NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
VERICA TRSTENJAK
prednesené 4. septembra 2008 [1]

Obsah

I — Úvod . . . . . II - 8643

II — Právny rámec . . . . . II - 8643

III — Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka . . . . . II - 8645

A — Skutkový stav . . . . . II - 8645

B — Konanie pred írskymi úradmi pre hospodársku súťaž a súdne konanie vo veci samej . . . . . II - 8647

C — Prejudiciálna otázka . . . . . II - 8648

IV — Konanie pred Súdnym dvorom . . . . . II - 8650

V — Tvrdenia účastníkov konania . . . . . II - 8650

VI — Právne posúdenie . . . . . II - 8653

A — Pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ . . . . . II - 8653

1. Obsah, štruktúra a uplatnenie článku 81 ES . . . . . II - 8653

a) Štruktúra článku 81 ES . . . . . II - 8653

b) Uplatnenie článku 81 ES . . . . . II - 8654

2. Obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa . . . . . II - 8655

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

a) Kritérium obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa . . . II - 8656

b) Obmedzuje sa pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ na zjavné obmedzenia hospodárskej súťaže? . . . . . II - 8657

c) Existuje taxatívny zoznam obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa? . . . . . II - 8657

d) Právny a hospodársky kontext . . . . . II - 8658

3. Návrh . . . . . II - 8661

B — Majú také dohody, akými sú zmluvy BIDS za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže? . . . . . II - 8661

1. Obmedzenie slobody strán samostatne určiť politiku, ktorú zamýšľajú uskutočňovať na trhu . . . . . II - 8661

2. Zhoršenie trhových podmienok . . . . . II - 8662

a) Zníženie výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle o 25 % . II - 8663

b) Odchody z trhu . . . . . II - 8666

c) Platenie poplatkov . . . . . II - 8667

d) Ustanovenia týkajúce sa používania a sprístupnenia . . . . . II - 8668

e) Návrh . . . . . II - 8670

3. Zohľadnenie cieľov, ktoré sledujú zmluvy BIDS . . . . . II - 8670

4. Návrh . . . . . II - 8671

C — Konečné posúdenie prvkov takej dohody, akými sú zmluvy BIDS . . . . . II - 8671

VII — Návrh . . . . . II - 8673

I — Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ podľa článku 81 ods. 1 ES. Na hospodárskom pozadí tohto sporu sú nadbytočné kapacity, ktoré zistil vnútroštátny súd a ktoré ovplyvňujú priemysel spracovávania hovädzieho mäsa v Írsku (ďalej len „spracovateľský priemysel“). Spracovateľský priemysel odoberá hovädzí dobytok od chovných zariadení, poráža a vykosťuje ich, a následne mäso predáva na vnútroštátnom území, ako aj v zahraničí. Spracovávatelia si želajú znížiť nadbytočné kapacity prostredníctvom dohôd.

2. Vnútroštátny súd sa Súdneho dvora pýta, či pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ podľa článku 81 ods. 1 ES sa musí vykladať v tom zmysle, že zahŕňa dohody spracovávateľov. Prejudiciálna otázka je teda obmedzená v dvoch smeroch. Na jednej strane ide len o dohody, ktoré majú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, s výnimkou dohôd, ktoré majú za následok obmedzenie hospodárskej súťaže. Na druhej strane otázkou je len to, či sa na dohody vzťahuje zásada zákazu dohôd obmedzujúcich hospodársku súťaž, ktorá je stanovená v článku 81 ods. 1 ES; nie je potrebné preskúmať, či z dôvodu svojich pozitívnych účinkov môžu byť napriek všetkému dohody zlučiteľné so spoločným trhom podľa článku 81 ods. 3 ES.

II — Právny rámec

3. Podľa článku 81 ods. 1 ES všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu, najmä tie, ktoré:

a) priamo alebo nepriamo určujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky;

b) obmedzujú alebo kontrolujú výrobu, odbyt, technický rozvoj alebo investície;

c) rozdeľujú trhy alebo zdroje zásobovania;

d) uplatňujú nerovnaké podmienky pri rovnakých plneniach voči ostatným obchodným partnerom, čím ich v hospodárskej súťaži znevýhodňujú;

e) podmieňujú uzatváranie zmlúv s ostatnými zmluvnými stranami prijatím dodatočných záväzkov, ktoré svojou povahou alebo podľa obchodných zvyklostí nesúvisia s predmetom týchto zmlúv,

sa zakazujú ako nezlučiteľné so spoločným trhom.

4. Podľa článku 81 ods. 3 ES ustanovenia článku 81 ods. 1 sa však neuplatnia na:

— dohody alebo kategórie dohôd medzi podnikateľmi,

— rozhodnutia alebo kategórie rozhodnutí združení podnikateľov,

a

— zosúladené postupy alebo kategórie zosúladených postupov,

ktoré prispievajú k zlepšeniu výroby alebo distribúcie tovaru alebo k podpore technického alebo hospodárskeho pokroku, pričom umožňujú spotrebiteľom primeraný podiel na výhodách z toho vyplývajúcich, a ktoré:

a) neukladajú príslušným podnikateľom obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov; a

b) neumožňujú týmto podnikateľom vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti daných výrobkov.

5. Článok 1 ods. 1 a 2 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže, stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy [2], stanovuje:

2 — Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205.

„1. Dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy v zmysle článku 81 ods. 1 Zmluvy, ktoré nespĺňajú podmienky článku 81 ods. 3 Zmluvy, sú zakázané bez toho, aby bolo potrebné predchádzajúce rozhodnutie.

2. Dohody, rozhodnutia a zosúladené postupy v zmysle článku 81 ods. 1 Zmluvy, ktoré spĺňajú podmienky článku 81 ods. 3 Zmluvy, nie sú zakázané bez toho, aby bolo potrebné predchádzajúce rozhodnutie.“

III — Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

A — *Skutkový stav*

6. Nadbytočné kapacity, ktoré sa podľa rozhodnutia vnútroštátneho súdu dotýkajú spracovateľského priemyslu v Írsku, sú predovšetkým výsledkom politiky, ktorá v minulosti výrazne podporila výstavbu a vybavenie spracovateľských podnikov bez toho, aby sa zohľadnil skutočný dopyt po hovädzom mäse. Navyše množstvo hovädzieho dobytka, ktoré sa malo spracovať, sa inak vyznačovalo veľmi veľkými sezónnymi odchýlkami. Pri špičkovom zaťažení teda spracovávatelia museli čeliť značnému množstvu výrobkov, ktoré sa mali spracovať. Medzičasom stratil chov hovädzieho dobytka svoju sezónnu povahu. Sezónne odchýlky síce ešte možno zaznamenať v značnej miere, celková kapacita spracovateľských podnikov však naďalej prekračuje, a to aj pri špičkovom zaťažení, množstvo výrobkov, ktoré sa majú spracovať, a to približne o 32 %.

7. Keďže sektor hovädzieho mäsa zohráva dôležitú úlohu v írskom hospodárstve, írska vláda a zástupcovia spracovateľského priemyslu nariadili poradenskej spoločnosti vypracovať štúdiu. Predmetom tejto štúdie bolo určiť opatrenia, ktoré by zvýšili dlhodobú ziskovosť všetkých subjektov v sektore hovädzieho mäsa v Írsku.

8. Štúdia trhu, ktorá bola uverejnená v roku 1998, konštatovala existenciu významných nadbytočných kapacít v spracovateľskom priemysle a uviedla, že tieto nadbytočné kapacity povedú k zníženiu ziskovosti v celom spracovateľskom priemysle. Táto prognóza spočívala predovšetkým na týchto úvahách: zisk spracovávateľa sa určí predovšetkým v závislosti od rozdielu medzi na jednej strane kúpnou cenou hovädzieho

dobytka a nákladmi na spracovanie a na druhej strane predajnou cenou mäsa. Suma zisku závisí najmä na stupni využívania spracovateľských podnikov a existencii nadbytočných kapacít. Intenzívnejšie využívanie kapacít by umožnilo dosiahnuť úspory z rozsahu, čo zníži náklady na spracovanie. Nadbytočné kapacity stimulujú hospodársku súťaž spracovávateľov pri predaji hovädzieho mäsa a v dôsledku toho znižujú ceny. Štúdia okrem iného uvádza, že zníženie ziskovosti spracovávateľov nakoniec povedie k tomu, že niektorí z nich trh opustia.

9. Riešenie, ktoré navrhuje štúdia trhu, je zníženie počtu subjektov v spracovateľskom priemysle pomocou systému kompenzácie, ktorý by ich motivoval opustiť trh. Štúdia trhu poukázala na úspory, ktoré by z toho vyplynuli pre celý spracovateľský priemysel a vyčíslila ich na 18 miliónov írskych libier (IEP); racionalizačné opatrenia sprevádzajúce tento systém by umožnili ušetriť ďalších 14 miliónov IEP.

10. Minister for Agriculture and Food vytvoril Beef Task Force, ktorá podala správu v roku 1999, v ktorej potvrdila závery štúdie trhu a vyzval spracovateľský priemysel, aby ich vykonal.

11. V júni 2002 založili spracovávatelia Beef Industry Development Society Ltd (ďalej len „BIDS“). Súčasní členovia BIDS produkujú približne 93 % hovädzieho mäsa, ktoré sa predáva v Írsku. Predmetom činnosti BIDS je vykonať štúdiu trhu, ktorú vypracovala poradenská spoločnosť a správu Beef Task Force. Na tento účel BIDS vypracovala dohodu (ďalej len: „dohoda BIDS“), ktorá má za cieľ znížiť za rok celkovú kapacitu spracovateľského priemyslu o 25 %. Na tento účel dohoda BIDS stanovila toto:

12. Niektorí spracovávatelia, ktorí sú členmi BIDS (ďalej len „odchádzajúci“) sú voči BIDS zmluvne zaviazaní, že odídu zo spracovateľského priemyslu, vyradia z prevádzky svoje podniky, dodržia doložku o zákaze konkurencie počas dvoch rokov (ďalej len „zmluva o odchode“). Zmluvy o odchode musia okrem iného zahŕňať záväzok, že pozemky spojené s podnikmi vyradenými z prevádzky sa nepoužijú na spracovávanie hovädzieho mäsa po dobu piatich rokov (ďalej len „obmedzenie týkajúce sa používania“) a že sa spracovávateľom v Írsku predajú zariadenia slúžiace na primárne spracovávanie hovädzieho mäsa pre použitie ako záložné zariadenia alebo súčiastky, alebo ich predajú mimo Írska (ďalej len „obmedzenie týkajúce sa sprístupnenia“). Neuvádza sa, že spracová-

vateľ môže vyradiť z prevádzky len niektoré svoje spracovateľské podniky. BIDS už uzavrel zmluvu o odchode so spracovávateľom Barry Brothers (Carrigmore) Meats Ltd (ďalej len „Barry Brothers“).

13. Uvádza sa, že odchádzajúci dostanú od BIDS kompenzáciu. Na vnútornej úrovni budú kompenzáciu financovať členovia BIDS, ktorí zostanú v spracovateľskom priemysle (ďalej len „zostávajúci“).

14. Výška poplatkov, ktoré platia zostávajúci je odstupňovaná: je stanovená vo výške 2 eur za každý kus, pokiaľ spracovávatelia neprekročia svoju tradičnú úroveň porážky, a dosahuje výšku 11 eur za každý kus porazeného dobytka nad touto úrovňou. Tradičná úroveň porážky zodpovedá priemernej úrovni porážky spracovávateľa v priebehu troch posledných rokov, ktoré predchádzajú vykonávaniu dohody BIDS.

B — *Konanie pred írskymi úradmi pre hospodársku súťaž a súdne konanie vo veci samej*

15. Počas vypracovávania tohto programu sa BIDS snažil dohodnúť s írskym Competition Authority (ďalej len „Úrad“). V dňoch 5. a 26. júna 2003, Úrad oznámil BIDS, že sa domnieval, že dohoda BIDS a zmluva o odchode, ktorá bola uzavretá s Barry Brothers (dohoda BIDS a zmluva o odchode, ktorá bola uzavretá Barry Brothers, ďalej spoločne len ako „zmluvy BIDS“) nebola zlučiteľná s írskymi právnymi predpismi o hospodárskej súťaži. Dňa 30. júna 2003 požiadal Úrad írsky High Court (ďalej len „High Court“), aby vyhlásil, že zmluvy BIDS porušili článok 81 ES.

16. Rozsudkom z 27. júla 2006 High Court zamietol túto žiadosť Úradu z dôvodu, že na zmluvy BIDS sa nevzťahuje zákaz podľa článku 81 ods. 1 ES. Podľa High Court zmluvy BIDS nemajú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, pretože sa netýkajú ani dohody o cene, ani rozdelenia zákazníkov, ani obmedzenia produkcie v zmysle článku 81 ods. 1 písm. a) až c) ES. Zastáva názor, že zníženie celkovej kapacity nemožno považovať za obmedzenie výroby. Okrem toho sa domnieva, že zmluvy BIDS nemajú za následok obmedzenie hospodárskej súťaže, keďže zníženie celkovej kapacity o 25 % môže obmedziť hospodársku súťaž iba v prípade, ak vedie k nedostatku kapacity, ktorá spôsobuje zvýšenie cien. Vychádzajúc z postulátu, že v budúcnosti sa celková produkcia hovädzieho mäsa nebude v Írsku zvyšovať, ale bude mať skôr tendenciu sa znižovať, High Court zastáva názor, že spracovávanie všetkého hovädzieho dobytka je zaručené, aj keď sa celková kapacita znížila o 25 %. Rovnako nie je podľa neho potrebné očakávať zvýšenie

cien. Aj keď totiž výška poplatkov zvyšuje spracovávateľom náklady na spracovanie, prípad zvýšenia cien by sa mohol vylúčiť najmä z dôvodu úspor z rozsahu, ktoré zostávajúci dosiahli vďaka zníženiu celkovej kapacity, a vyjednávacej sile zákazníkov spracovávateľov.

17. Podľa High Court obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia nepredstavujú ani obmedzenie hospodárskej súťaže. Zastáva názor, že aj keď síce nie je z ekonomického hľadiska primerané za súčasnej trhovej situácie postaviť nové spracovateľské podniky, potenciálni konkurenti však naďalej majú možnosť vstúpiť na trh tak, že odkúpia spracovateľské podniky (to znamená od zostávajúcich alebo spracovávateľov, ktorí nie sú členmi BIDS).

18. Na záver zástava názor, že zmluvy BIDS nie sú spochybniteľné do takej miery, aby sa mohli považovať za obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa.

19. High Court sa okrem toho domnieval, že vzhľadom na to, že BIDS nepreukázal, že by spotrebitelia získali primeraný podiel na výhodách, podmienky článku 81 ods. 3 ES nie sú splnené, čo je však irelevantné, keďže sa na dohody nevzťahuje zásada zákazu článku 81 ods. 1 ES.

20. Úrad napadol rozhodnutie High Court na írskom Supreme Court (ďalej len „Supreme Court“).

C — *Prejudiciálna otázka*

21. Supreme Court zastáva názor, že vec nastoľuje otázku týkajúcu sa výkladu článku 81 ods. 1 ES a že táto otázka je pre rozhodnutie vo veci samej rozhodujúca. V súlade s článkom 234 ES teda položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Ak vnútroštátny súd považuje po právnej stránke za dostatočne preukázané, že:

a) v odvetví spracovávania hovädzieho a teľacieho mäsa existuje nadbytočná kapacita, ktorá sa na základe maximálnej možnej úrovne výroby odhaduje na približne 32 %;

b) účinky týchto nadbytočných kapacít budú mať v strednodobom horizonte veľmi vážne následky pre výnosnosť odvetvia ako celku;

c) hoci, ako sa zistilo, účinky týchto nadbytočných kapacít sa zatiaľ nepociťujú vo významnej miere, nezávislí poradcovia uviedli, že v krátkodobom horizonte nie je pravdepodobné, že tieto nadbytočné kapacity nebude možné odstrániť pomocou bežných trhových opatrení, časom však povedú k výrazným stratám a v konečnom dôsledku k tomu, že spracovávatelia a podniky opustia odvetvie;

d) spracovávatelia hovädzieho a teľacieho mäsa majúci približne 93 % podiel na trhu dodávok hovädzieho a teľacieho mäsa v tomto odvetví sa dohodli na prijatí opatrení s cieľom odstrániť nadbytočné kapacity a sú ochotní platiť poplatky určené na financovanie odškodnenia spracovávateľov, ktorí súhlasia s ukončením svojej výroby a že títo spracovávatelia, ktorí predstavujú desať spoločností, založili právnickú osobu (Society) [3] s cieľom vykonať dohodu s nasledujúcim obsahom:

1. podniky [4], ktoré porážajú a spracovávajú 420 000 zvierat ročne, čo predstavuje približne 25 % aktívnych kapacít uzavrú dohodu so zostávajúcimi podnikmi [5] o tom, že odvetvie opustia za týchto podmienok;

2. odchádzajúce podniky podpíšu ustanovenie o zákaze konkurencie platné počas obdobia dvoch rokov, ktoré sa týka spracovania hovädzieho dobytka v celom Írsku;

3. výrobné zariadenia odchádzajúcich podnikov sa zatvoria;

4. pozemky zavretých výrobných zariadení sa nepoužijú na spracovávanie hovädzieho mäsa po dobu piatich rokov;

3 — Ide o BIDS.

4 — Výraz „(ďalej len ‚odchádzajúce podniky')“ je vynechaný.

5 — Výraz „(ďalej len ‚zostávajúce podniky')“ je vynechaný.

5. odchádzajúcim podnikom sa zaplatí odškodnenie vo viacerých splátkach prostredníctvom pôžičiek poskytnutých dotknutej spoločnosti zostávajúcimi podnikmi;

6. všetky zostávajúce podniky budú platiť dotknutej spoločnosti dobrovoľné poplatky vo výške 2 eur za každý kus porazeného dobytka v rámci bežného objemu a 11 eur za každý kus porazeného dobytka z objemu prevyšujúceho bežný objem;

7. poplatky sa použijú na splatenie pôžičiek a prestanú sa vyberať po úplnom splatení pôžičiek;

8. zariadenia odchádzajúcich podnikov slúžiace na primárne spracovávanie hovädzieho a teľacieho mäsa sa predajú zostávajúcim podnikom len na účely použitia ako záložné zariadenia alebo náhradné diely, alebo sa predajú mimo Írska;

9. nedôjde k ovplyvneniu slobodného rozhodovania zostávajúcich podnikov v otázkach výroby, cien, predajných podmienok, dovozu a vývozu, zvýšenia kapacít a iných otázkach, a

ak možno pripustiť, že takáto dohoda by mohla mať na účely uplatnenia článku 81 ods. 1 ES citeľný vplyv na obchod medzi členskými štátmi, má sa takáto dohoda považovať za dohodu, ktorej cieľom je, na rozdiel od jej následku, vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na spoločnom trhu, a z tohto dôvodu aj za nezlučiteľnú s článkom 81 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva?“

IV — Konanie pred Súdnym dvorom

22. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu bolo doručené do kancelárie Súdneho dvora 20. apríla 2007. BIDS, Úrad, belgická vláda a Komisia predložili písomné pripomienky. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 4. júna 2008, Úrad, BIDS a Komisia doplnili svoje vyjadrenia.

V — Tvrdenia účastníkov konania

23. BIDS, Úrad, Belgické kráľovstvo a Komisia sa zhodujú v týchto bodoch:

článok 81 ods. 1 ES rozlišuje medzi obmedzeniami hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa a obmedzeniami hospodárskej súťaže prostredníctvom následku. Nie je nevyhnutné preukázať, že obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa vyvoláva následok. Na preukázanie existencie obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa je potrebné vziať do úvahy nielen obsah dohody, ale tiež jej právny a hospodársky kontext.

24. Účastníci konania sa nezhodujú, pokiaľ ide o to, čo je potrebné rozumieť pod pojmom „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ a pokiaľ ide o to, či zmluvy BIDS spadajú pod túto definíciu, pričom BIDS zastáva názor, že zmluvy BIDS nepredstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa, zatiaľ čo Úrad, Belgické kráľovstvo a Komisia zastávajú opačný názor.

25. BIDS prirovnáva obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa k tvrdým obmedzeniam hospodárskej súťaže a k dohodám, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž. BIDS zastáva názor, že táto kategória dohôd musí byť predmetom zužujúceho výkladu a že zahŕňa len obmedzený počet závažných obmedzení hospodárskej súťaže, akými sú dohody o cene, obmedzenia produkcie, alebo rozdelenie trhov alebo zákazníkov. Obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa sa výlučne obmedzuje na dohody, ktoré majú takýto stupeň zjavnosti a škodlivosti.

26. BIDS zastáva názor, že zmluvy BIDS nepredstavujú obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. Z preskúmania ich právneho a hospodárskeho kontextu jasne vyplýva, že nepatria do kategórie obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. BIDS sa osobitne opiera o zistenia High Court o neexistencii obmedzenia celkovej produkcie a zvýšenia cien v budúcnosti, ako aj o rozsudok GlaxoSmithKline Services/Komisia, ktorý stanovuje povinnosť zohľadniť takéto okolnosti.[6] Okrem toho uvádza, že neexistuje obmedzenie slobody zostávajúcich v oblasti výrobných kvót, trhových podielov a ceny. Zdôrazňuje tiež, že zmluvy BIDS sledujú legitímny cieľ zníženia nadbytočných kapacít. Platenie poplatkov, doložky o zákaze konkurencie a obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia sú nevyhnutnými opatreniami na dosiahnutie tohto cieľa. Nakoniec upresňuje, že nekonal v tajnosti.

27. Podľa BIDS zohľadnenie týchto faktorov ukazuje, že zmluvy BIDS nie sú ani zjavné, ani protisúťažné do takej miery, aby sa mohli zatriediť do kategórie obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa.

28. Podľa Úradu existuje obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa v prípade zjavných alebo tvrdých obmedzení

6 — Rozsudok z 27. septembra 2006, GlaxoSmithKline Services/Komisia, T-168/01, Zb. s. II-2969.

hospodárskej súťaže, avšak neexistuje ich taxatívny katalóg. Zastáva názor, že nie je nevyhnutné zistiť aké ciele sledujú účastníci konania a že je nemožné vyvodiť z rozsudku GlaxoSmithKline Services/Komisia [7] závery majúce význam pre toto konanie.

29. Podľa Úradu obsah zmlúv BIDS odhaľuje, že tieto zmluvy majú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. Plánovaný odchod spracovávateľov z odvetvia predstavujúci približne 25 % celkovej kapacity by predstavoval obmedzenie produkcie alebo prinajmenšom obmedzenie kapacity, ktoré rovnako obmedzuje hospodársku súťaž. Úrad navyše upozorňuje na zvýšenie cien v dôsledku poplatkov, na obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia, ktoré sú uložené odchádzajúcim a na to, že zostávajúci nie sú nevyhnutne najvýkonnejší spracovávatelia. Tieto prvky zmlúv BIDS sa podľa neho majú rovnako kvalifikovať ako obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa.

30. Pozitívne účinky zmlúv BIDS sa majú podľa neho zohľadniť na základe článku 81 ods. 3 ES.

31. Vo svojom výklade pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ sa Belgické kráľovstvo opiera o štruktúru článku 81 ES. Keďže od nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1/2003 prislúcha podnikom, aby posúdili svoje dohody, bolo by potrebné zdôrazniť rozdiel medzi 81 ods. 1 ES a článkom 81 ods. 3 ES. Preskúmanie vykonané podľa článku 81 ods. 1 ES sa týka len existencie obmedzenia hospodárskej súťaže, teda otázky, ktorá je odlišná od toho, či dohoda, na ktorú sa vzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES, môže byť zlučiteľná so spoločným trhom podľa článku 81 ods. 3 ES.

32. Podľa belgického kráľovstva, dohoda, ktorá sa snaží racionalizovať spracovateľský priemysel a ktorá si želá to dosiahnuť tým, že vyvolá odchod spracovávateľov, ktorí predstavujú 25 % celkovej kapacity, je dohodou, ktorej cieľom je zmeniť trhové podmienky. Zmluvy BIDS by teda predstavovali obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa.

33. Komisia poznamenáva, že judikatúra Spoločenstva týkajúca sa pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ sa síce v počiatočných fázach týkala tvrdých obmedzení, ale že súdy Spoločenstva odvtedy rovnako kvalifikovali dohody, ktoré sledovali legitímne ciele, ako obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. Sledovanie legitímneho cieľa teda nebráni kvalifikácii obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa, a teda článok 81 ods. 1 ES sa rovnako uplatňuje na dohody, ktorých cieľom je

7 — Už citovaný.

prekonať krízu. Komisia zastáva názor, že odlišný výklad nie je zlučiteľný so štruktúrou článku 81 ES. Okrem toho sa domnieva, že nie je nevyhnutné, aby obmedzenie hospodárskej súťaže bolo zjavné, ani nie je dôležité, či zmluvy BIDS boli dojednané a uzavreté tajne alebo verejne.

34. Pokiaľ ide o posúdenie zmlúv BIDS, Komisia v podstate súhlasí so stanoviskom Úradu.

VI — Právne posúdenie

35. Keďže účastníci konania chápu pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ odlišne, budem sa najskôr venovať tejto otázke (A), pred preskúmaním, či také dohody, akými sú zmluvy BIDS, majú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže (B). Na záver sa budem zaoberať spôsobom, ktorým sa jednotlivé prvky týchto dohôd musia posúdiť, osobitne podľa článku 81 ods. 1 písm. b) ES a všeobecného ustanovenia článku 81 ods. 1 ES (C).

A — *Pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“*

36. Ako je síce uvedené na začiatku týchto návrhov, prejudiciálna otázka sa obmedzuje na výklad pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ podľa článku 81 ods. 1 ES. Takýto výklad však nemožno vykonať bez ohľadu na legislatívny kontext, do ktorého tento pojem patrí. V dôsledku toho sa budem v nasledujúcich úvahách najskôr venovať obsahu, štruktúre a uplatneniu článku 81 ES (1) a potom, v druhom rade tomu, čo je potrebné chápať pod pojmom „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ (2).

1. Obsah, štruktúra a uplatnenie článku 81 ES

a) Štruktúra článku 81 ES

37. Článok 81 ods. 1 ES v zásade zakazuje všetky dohody medzi podnikateľmi, ktoré majú za cieľ alebo následok citeľné obme-

dzenie hospodárskej súťaže. [8] Skutočnosť, že obmedzenie hospodárskej súťaže vzniká prostredníctvom cieľa alebo následku je alternatívnou podmienkou. [9] Pokiaľ je preukázané, že dohoda má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, je zohľadnenie jej konkrétnych účinkov zbytočné. [10] V dôsledku toho je na účely uplatnenia zásady zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES postačujúce, aby dohoda mala za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže.

38. Zásada zákazu článku 81 ods. 1 ES sa však môže vyhlásiť za neuplatniteľnú podľa článku 81 ods. 3 ES. Na to musia byť kumulatívne splnené štyri podmienky, a to po prvé, že dohoda umožňuje dosiahnuť výhody tým, že prispeje k zlepšeniu výroby alebo distribúcie tovaru, alebo k postupu technického alebo hospodárskeho pokroku, a po druhé, že spotrebitelia majú vyhradený primeraný podiel na týchto výhodách. Treťou a štvrtou podmienkou je, že dohoda nestanoví dotknutým podnikom obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov, a že neumožňuje vylúčenie hospodárskej súťaže vo vzťahu k podstatnej časti predmetných výrobkov.

39. Článok 81 ES tak stanovuje dvojfázovú analýzu. Dohoda je teda zlučiteľná so spoločným trhom, ak sa na ňu nevzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES alebo ak, hoci sa na ňu táto zásada zákazu vzťahuje, spĺňa podmienky článku 81 ods. 3 ES. Konštatovanie skutočnosti, že dohoda, ktorá má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, a teda, že sa na ňu vzťahuje článok 81 ods. 1 ES, neumožňuje v konečnom dôsledku dospieť k záveru, že je nezlučiteľná so spoločným trhom. Tento rozdiel medzi článkom 81 ods. 1 ES a článkom 81 ods. 3 ES je potrebné vziať do úvahy pri preskúmaní, ktoré smeruje k preukázaniu toho, či sú splnené podmienky obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa v zmysle článku 81 ods. 1 ES.

b) Uplatnenie článku 81 ES

40. Pred 1. májom 2004 zohrával rozdiel medzi článkom 81 ods. 1 ES a článkom 81 ods. 3 ES z procesného hľadiska významnú úlohu. Článok 4 ods. 1 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962, Prvého nariadenia implementujúceho články 85 (teraz článok 81 ES) a 86 (teraz článok 82 ES) Zmluvy [11] zaviedlo systém zákazu s výnimkami: každá dohoda, ktorá spadala pod zásadu zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES a na ktorú sa

8 — Pozri celé znenie článku 81 ods. 1 ES v bode 3 týchto návrhov.

9 — Rozsudok z 30. júna 1966, LTM, 56/65, Zb. s. 337, 359.

10 — Rozsudok z 30. júna 1966, LTM, už citovaný, s. 359, a rozsudok z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, Zb. s. 429, 496.

11 — Ú. v. ES L 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3.

nevzťahovalo nariadenie o skupinovej výnimke sa mala oznámiť Komisii, ktorá ako jediná mohla takúto dohodu vylúčiť zo zásady zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES.

41. Nadobudnutie účinnosti nariadenia č. 1/2003 [12] má za následok nahradenie tohto systému systémom vlastného hodnotenia. Dohody, na ktoré sa vzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES, ale ktoré spĺňajú podmienky článku 81 ods. 3 ES, nie sú zakázané, a to bez toho, aby na tento účel bolo potrebné skoršie rozhodnutie Komisie. [13] Teraz dotknutým podnikom v zásade prislúcha — prípadne s využitím služieb právneho poradcu — preskúmať, či sú splnené podmienky článku 81 ods. 1 ES a článku 81 ods. 3 ES. [14]

2. Obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa

42. Predmet zmluvy musí spočívať v obmedzení hospodárskej súťaže. Ide o kritérium, ktoré je ťažké pochopiť. [15] Článok 81 ES chráni hospodársku súťaž osobitne vzhľadom na jeho úlohu vytvárať jednotný trh, ktorého podmienky sú analogické podmienkam vnútorného trhu a vzhľadom na jeho úlohu optimálnym spôsobom uspokojiť potreby spotrebiteľov. [16] Na stanovenie toho, či dohoda narúša tento právom chránený záujem, súdy Spoločenstva skúmajú, či táto dohoda obmedzuje slobodu jedného alebo viacerých podnikov samostatne určiť politiku, ktorú zamýšľajú uskutočňovať na spoločnom trhu (požiadavka samostatnosti), a či toto obmedzenie ich slobody citeľne ovplyvňuje trhové podmienky. [17]

43. Podľa judikatúry súdov Spoločenstva je na určenie, či dohoda má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, potrebné vychádzať z obsahu tejto dohody pri zohľadnení jej právneho a hospodárskeho kontextu. [18] V nasledujúcich úvahách sa budem najskôr venovať otázke, aké kritérium je rozhodujúce na posúdenie, či dohoda má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže (a). Následne sa budem venovať tomu, či tento pojem sa obmedzuje na zjavné obmedzenia hospodárskej súťaže (b) a či existuje taxatívny zoznam obmedzení hospodárskej súťaže prostredníc-

12 — Nariadenie č. 1/2003 nadobudlo účinnosť 1. mája 2004.

13 — Článok 1 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1/2003.

14 — Schéma dvojfázovej analýzy podľa článku 81 ES však zohráva úlohu v rámci rozdelenia dôkazného bremena. Podľa článku 2 nariadenia č. 1/2003 prislúcha strane alebo orgánu, ktorý sa odvoláva na zásadu zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES, preukázať, že podmienky jej uplatnenia sú splnené, zatiaľ čo strana, ktorá sa odvoláva na neuplatniteľnosť tejto zásady zákazu, musí predložiť dôkaz o splnení podmienok podľa článku 81 ods. 3 ES.

15 — O pojme „obmedzenie hospodárskej súťaže“ pozri Bellamy & Child : *European Community Law of Competition*. 6. vyd. Oxford 2008, č. 2.062 až 2.120; WISH, R.: *Competition Law*. 5. vyd. London 2003, s. 106 až 128; FAULL, J., NIKPAY, A.: *The EC Law of Competition*. Oxford 1999, body 2.56 až 2.99.

16 — Rozsudky z 25. októbra 1977, Metro SB-Großmärkte/Komisia, 26/76, Zb. s. 1875, bod 20; z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb. s. I-4125, bod 117, a z 23. novembra 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 52; osobitne o aspekte spokojnosti spotrebiteľa pozri LEUPOLD, H., WEIDENBACH, G.: Neues zum Verhältnis zwischen Art. 81 Abs. 1 und Art. 81 Abs. 3 EG-Vertrag? In: *Wirtschaft und Wettbewerb*, 2006, s. 1003, 1008, poznámka pod čiarou 28 s ďalšími odkazmi.

17 — Pozri rozsudok z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný, bod 117, a rozsudok z 23. novembra 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, bod 52. Pozri prelomový rozsudok o otázke citeľných účinkoch z 9. júla 1969, Völk, 5/69, Zb. s. 295, body 5 až 7.

18 — Rozsudok z 30. júna 1966, LTM, už citovaný, poznámka pod čiarou 9, s. 359; rozsudok z 28. marca 1984, CRAM a Rheinzink/Komisia, 29/83 a 30/83, Zb. s. 1679, body 25 až 28, 26, a rozsudok z 27. septembra 2006, GlaxoSmithKline Services/Komisia, už citovaný, bod 110.

tvom cieľa (c). Nakoniec vysvetlím, ktoré skutočnosti právneho a hospodárskeho kontextu môžu byť relevantné pre existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže a ktoré skutočnosti sú irelevantné (d).

a) Kritérium obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa

44. Ako napovedá názov, pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ kladie v prvom rade dôraz na cieľ dohody. Súdy Spoločenstva konštatovali protisúťažný cieľ alebo snahu najmä v prípade dohôd, ktoré nevyhnutne spôsobujú obmedzenie hospodárskej súťaže. [19] V tomto prípade strany v zásade nemôžu tvrdiť, že obmedzenie hospodárskej súťaže nebolo úmyselné alebo že dohoda rovnako sledovala iný cieľ. [20]

45. Táto judikatúra však neznamená, že nemožno vziať do úvahy vôľu strán. Vyjadruje len myšlienku, podľa ktorej podniky, ktoré konajú racionálne, sú si v danom kontexte vedomé pravdepodobných dôsledkov dohody, takže sa predpokladá, že ich aspoň v určitej miere chceli. [21]

46. V skutočnosti, z alternatívneho charakteru obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa a obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom následku podľa článku 81 ods. 1 ES [22], ako aj z toho, že článok 81 ods. 1 ES, pokiaľ ide o alternatívu obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa, sa javí ako druh deliktu potenciálneho ohrozenia („abstraktes Gefährdungsdelikt“) [23], vyplýva, že je potrebné výlučne vychádzať z následkov, ktoré nevyhnutne vyplývajú z dohody. Možno tiež vziať do

19 — Rozsudok z 1. februára 1978, Miller International Schallplatten/Komisia, 19/77, Zb. s. 131, bod 7, a rozsudok z 28. marca 1984, CRAM a Rheinzink/Komisia, už citovaný, body 25 až 28.

20 — Rozsudok z 8. novembra 1983, IAZ International Belgium a i./Komisia, 96/82 až 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 a 110/82, Zb. s. 3369, bod 24; rozsudok z 1. februára 1978, Miller International Schallplatten/Komisia, už citovaný, bod 7, a rozsudok z 28. marca 1984, CRAM a Rheinzink/Komisia, už citovaný, body 25 až 28.

21 — Ako správne konštatoval generálny advokát Tizzano v bode 77 svojich návrhov k rozsudku zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, C-551/03 P, Zb. s. I-3173, účastníci konania sa navyše nemôžu dovolávať toho, že nevedeli o zákaze podľa článku 81 ods. 1 ES (*ignoratia legis non excusat*). Pozri tiež EMMERICH, V., in Immenga, Mestmäcker: *Wettbewerbsrecht*. Tome I. 4. vyd. München 2007.

22 — Pozri bod 35 týchto návrhov.

23 — Pozri návrhy, ktoré predniesol sudca Vesterdorf vo funkcii generálneho advokáta, k rozsudku Súdu prvého stupňa z 24. októbra 1991, Rhône-Poulenc/Komisia, T-1/89, Zb. s. II-867, s. II-945.

úvahy vôľu strán tejto dohody. [24] Možno ju osobitne vyvodiť z genézy dohody. [25]

b) Obmedzuje sa pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ na zjavné obmedzenia hospodárskej súťaže?

47. Z toho, čo bolo povedané doteraz vyplýva, že kategória obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa sa nemôže obmedziť na dohody, ktoré zjavne obmedzujú hospodársku súťaž. Keďže je potrebné zohľadniť nielen obsah dohody, ale tiež jej právny a hospodársky kontext, jej kvalifikácia ako obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa môže závisieť len na skutočnosti, že tento cieľ je zreteľný na prvý pohľad alebo že sa odhalí prostredníctvom podrobného preskúmania okolností a vôle strán. [26]

c) Existuje taxatívny zoznam obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa?

48. Podľa môjho názoru pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ sa neobmedzuje ani na taxatívny zoznam. Použitie výrazu „najmä“ podľa článku 81 ods. 1 ES postačuje na to, aby sa výpočet podľa článku 81 ods. 1 písm. a) až písm. e) ES neobmedzoval na prípady obmedzenia hospodárskej súťaže v zmysle tohto ustanovenia. V dôsledku toho pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ nemožno obmedziť na príklady podľa článku 81 ods. 1 písm. a) až c) ES. [27]

49. Následne pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ nemožno obmedziť na stanovenie cien, rozdelenie trhu

24 — Pozri bod 78 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano k rozsudku zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, už citovanému; ODUDU, O.: Interpreting Art. 81 (1): object as subjective intention. In: *European Law Review*, 2001, s. 61, 62.

25 — Bod 78 už citovaných návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano.

26 — Pozri rozsudok z 8. novembra 1983, IAZ International Belgium a i./Komisia, už citovaný, bod 24, v ktorom Súdny dvor analyzoval systém kontroly pomocou označení o súlade. Z už citovaného rozsudku zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, body 60, 64 a 65, rovnako vyplýva, že obmedzenie hospodárskej súťaže nemusí byť nutne zjavné. V tomto zmysle pozri rozsudok z 15. septembra 1998, European Night Services a i./Komisia, T-374/94, T-375/94, T-384/94 a T-388/94, Zb. s. II-3141, bod 136. Skutočnosť, že Súd prvého stupňa v tomto rozsudku konštatoval, že preskúmanie právneho a hospodárskeho kontextu nebolo nevyhnutné v prípade dohody obsahujúcej zjavné obmedzenia hospodárskej súťaže, ako stanovenie cien, rozdelenie trhu alebo kontrola odbytísk, iba ukazuje, že zohľadnenie právneho a ekonomického kontextu môže mať v evidentných prípadoch súhrnnú formu. Nemožno však z toho vyvodiť, že pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ sa obmedzuje na tieto zjavné prípady obmedzenia hospodárskej súťaže.

27 — Pozri v tom istom zmysle: AICHER, J., SCHUMACHER, F., in: Grabitz, Hilf : *Das Recht der Europäischen Union*. Tome 2. Aktualizovaný zväzok 34, München január 2008. Článok 81 bod 1; BELLAMY & CHILD: c. d., poznámka pod čiarou 402 v bode 2.097, v ktorých je správne uvedené, že ostatné dohody môžu mať tiež za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. Aj vo WISH, R.: c. d., s. 106, sa uvádza, že ide o výpočet príkladov.

alebo kontrolu odbytísk. Skutočnosť, že mnoho rozhodnutí súdov Spoločenstva sa zaoberalo týmito druhmi obmedzení hospodárskej súťaže neznamená, že dohody, ktoré majú odlišný účel, nemôžu mať za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. [28]

d) Právny a hospodársky kontext

50. Už som uviedla, že pri preskúmaní, ktorého cieľom je stanoviť, či dohoda má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže, bolo potrebné zohľadniť nielen jej obsah, ale tiež jej právny a hospodársky kontext. [29] Toto pravidlo sa musí brať vážne, avšak bolo by nesprávne ho chápať ako také, že je otvorené pre všetky prvky, ktoré môžu hrať v prospech zlučiteľnosti dohody so spoločným trhom. Zo štruktúry článku 81 ES v skutočnosti vyplýva, že prvky právneho a hospodárskeho kontextu, ktoré prichádzajú do úvahy podľa článku 81 ods. 1 ES sú výlučne tie, ktoré môžu vyvolávať pochybnosti o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže. [30]

51. Teraz chcem uviesť tri prípady, v ktorých skutkový a právny kontext dohody môže viesť k vyvráteniu alebo prinajmenšom k spochybneniu existencie obmedzenia hospodárskej súťaže. [31]

52. Prvý prípad sa týka situácií, v ktorých obmedzenie slobody podnikov samostatne určiť svoju politiku nemá relevantné účinky

28 — Pozri WISH, R.: c. d., s. 112 až 114. Aj keď toto dielo obhajuje veľmi reštriktívne chápanie pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ [nie je isté, či článok 81 ods. 1 ES pozná kategóriu obmedzení hospodárskej súťaže na základe povahy (tamže, s. 116 a 117)], výslovne uvádza, že zoznam týchto dohôd nie je taxatívny. Spojitosť medzi článkom 81 ods. 1 ES a článkom 81 ods. 3 ES rovnako svedčí proti obmedzeniu pojmu na tento typ obmedzení hospodárskej súťaže. Článok 81 ods. 1 ES spočíva len v preskúmaní, či dohoda má za cieľ alebo za následok obmedzenie hospodárskej súťaže. Konštatovanie skutočnosti, že dohoda má za cieľ alebo za následok obmedzenie hospodárskej súťaže, neumožňuje vyvodiť konečné závery, pokiaľ ide o jej zlučiteľnosť so spoločným trhom. Predmetná dohoda totiž môže byť zlučiteľná so spoločným trhom podľa článku 81 ods. 3 ES. Dohody, ktoré majú za cieľ stanovenie ceny, rozdelenie trhov alebo kontrolu odbytísk, sa však osobitne vyznačujú škodlivou povahou. V dôsledku toho nie sú vo všeobecnosti zlučiteľné so spoločným trhom. Nie však každý, kto obmedzuje pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa“ na tieto typy osobitne škodlivých dohôd, uznáva, že obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa môžu byť rovnako zlučiteľné so spoločným trhom podľa článku 81 ods. 3 ES. Takýto prístup nie je podľa môjho názoru zlučiteľný so štruktúrou článku 81 ES. Pozri v tejto súvislosti tiež BELLAMY & CHILD: c. d., poznámka pod čiarou 291 v bode 2.069.

29 — Pozri bod 41 týchto návrhov.

30 — Pozri v tejto súvislosti osobitne rozsudok z 8. júla 1999, Montecatini/Komisia, C-235/92 P, Zb. s. I-4539, body 114 až 128.

31 — Tieto tri prípady síce nemožno dostatočne presne vymedziť tak, aby každý osobitný prípad mohol byť s istotou spojený s jedným z nich. Na účely tohto konania však postačuje preskúmať, či dohoda môže byť zahrnutá prinajmenšom pod jeden z týchto troch prípadov.

z hľadiska hospodárskej súťaže. Takýto prípad môže nastať, ak nie je isté, či podniky, ktoré sú stranami dohody, si konkurujú. [32] Rovnako môže ísť o prípady, v ktorých tiež nie je isté, či existuje dostatočná hospodárska súťaž, ktorá môže byť obmedzená dohodou. [33]

53. Druhý prípad sa týka situácií, v ktorých má dohoda nejednoznačné účinky na hospodársku súťaž. Ak sa dohoda snaží podporiť hospodársku súťaž, napríklad posilniť hospodársku súťaž na trhu, otvoriť trh alebo umožniť vstup nového konkurenta na trh, obmedzenie požiadavky autonómie, ktorá je nevyhnutná na dosiahnutie tohto cieľa, môže v rámci celkovej analýzy ustúpiť v prospech cieľa, ktorým je stimulovanie hospodárskej súťaže. [34]

54. Tretí prípad sa týka pridružených obmedzení, ktoré sú potrebné na dosiahnutie hlavného cieľa. [35] Na účely predmetného prejudiciálneho konania musí táto kategória viesť k tomuto rozlišovaniu: ak sa na hlavný sledovaný cieľ nevzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES, pretože je z hľadiska hospodárskej súťaže neutrálny, alebo ju podporuje, táto zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES sa nevzťahuje ani na pridružené obmedzenia, ktoré sú potrebné na dosiahnutie tohto cieľa. [36] V týchto prípadoch nemožno konštatovať obmedzenie hospodárskej súťaže. Naopak, existuje obmedzenie hospodárskej súťaže, keďže na hlavný sledovaný cieľ sa vzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES. [37]

55. Prvky, ktoré nevyvolávajú pochybnosti o existencii hospodárskej súťaže, ako je zlepšenie výroby vďaka úsporám z rozsahu,

32 — Rozsudok z 15. septembra 1998, European Night Services a i./Komisia, už citovaný: potenciálna hospodárska súťaž sa nepreukázala.

33 — Rozsudok z 27. septembra 2006, GlaxoSmithKline Services/Komisia, už citovaný, body 114 až 147: pochybnosti, pokiaľ ide o účinky na hospodársku súťaž prostredníctvom cien, keďže ceny uplatniteľné voči konečným spotrebiteľom sú z dôvodu právnych predpisov vo veľkej miere vyňaté z pôsobenia ponuky a dopytu. K tomuto rozsudku sa vrátim podrobnejšie v bodoch 72 a 73 týchto návrhov.

34 — Rozsudok z 30. júna 1966, LTM, už citovaný, s. 360: dohoda o výlučnom práve na predaj na umožnenie preniknutia na trh; rozsudok z 8. júna 1982, Nungesser a Eisele/Komisia (258/78, Zb. s. 2015, body 44 až 58): poskytnutie otvorenej licencie na distribúciu novej technológie, a rozsudok z 25. októbra 1977, Metro SB-Großmärkte/Komisia, už citovaný, body 20 až 22: distribučné kanály prispôsobené na produkty vysokej kvality a vysokej technologickej úrovne.

35 — Ako príklady pridružených obmedzení možno citovať doložky o zákaze konkurencie, bez ktorých by nebol predaj podniku možný (rozsudok z 11. júla 1985, Remia a i./Komisia 42/84, Zb. s. 2545, body 19 a 20), zákazy účasti alebo zákazy činnosti v rozsahu, v akom sú nevyhnutné na fungovanie podniku, ktorého stanovy sú zlučiteľné s pravidlami Spoločenstva týkajúcimi sa hospodárskej súťaže (rozsudok z 15. decembra 1994, DLG, C-250/92, Zb. s. I-5641, body 30 až 45), ako aj obmedzenia činností nevyhnutné na dodržiavanie pravidiel upravujúcich profesijnú etiku slobodných povolaní (rozsudok z 19. februára 2002, Wouters a i., C-309/99, Zb. s. I-1577, bod 97) alebo antidopingové úpravy (rozsudok 18. júla 2006, Meca-Medina a Majcen/Komisia, C-519/04 P, Zb. s. I-6991, bod 42 až 44).

36 — Ako sa správne uvádza v BELLAMY & CHILD: c. d., bod 2.112.

37 — Na účely tohto konania nie je nevyhnutné vysloviť sa k tomu, či sa v týchto prípadoch uplatňuje pojem „pridružené obmedzenie“ (v tomto zmysle BELLAMY & CHILD: c. d.), alebo len článok 81 ods. 3 ES.

môžu — aj v prípade, ak hrajú v konečnom dôsledku v prospech zlučiteľnosti dohody s článkom 81 ES — prichádzať do úvahy len na základe článku 81 ods. 3 ES a nie na základe článku 81 ods. 1 ES. [38]

56. Toto rozlíšenie vyplýva zo samotného znenia článku 81 ods. 3 ES, ktoré stanovuje, že účinky tohto typu sa musia zohľadniť na základe článku 81 ods. 3 ES. Toto rozlíšenie spočíva na tejto myšlienke: vo svojom celkovom ponímaní, článok 81 ES hľadá optimálne uspokojenie potrieb spotrebiteľov. [39] Článok 81 ods. 1 ES a článok 81 ods. 3 ES však zohľadňujú rôzne aspekty tejto spokojnosti spotrebiteľov. Článok 81 ods. 1 ES v zásade zakazuje [40] dohody, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž medzi subjektmi na trhu, a teda osobitne jej úlohu spočívajúcu v optimálnom uspokojení spotrebiteľov tým, že im dodá výrobky za čo najnižšiu cenu [41] alebo inovatívne výrobky. [42] Takéto dohody priamo ohrozujú spokojnosť spotrebiteľov a sú teda v zásade zakázané.

57. Článok 81 ods. 3 ES však uznáva, že dohody, ktoré obmedzujú hospodársku súťaž medzi subjektmi na trhu, vedú okrem iného k zníženiu výrobných nákladov a že toto zníženie výrobných nákladov môže nepriamo prispieť k spokojnosti spotrebiteľov. [43] Keďže však zo zníženia výrobných nákladov majú v prvom rade prospech priamo výrobcovia [44], zlučiteľnosť takejto dohody so spoločným trhom podľa článku 81 ods. 3 ES podlieha okrem iného podmienke, že spotrebitelia majú prospech z uskutočnených úspor. Normotvorca spoločenstva prebral túto myšlienku do pravidiel dokazovania, keď od strán dohody obmedzujúcej hospodársku súťaž požadoval, aby preukázali, že podmienky článku 81 ods. 3 ES sú splnené a osobitne, že spotrebitelia z toho tiež majú prospech. [45]

58. Z týchto dôvodov prvky, ktoré nemôžu vyvolať pochybnosť o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže, ako je racionalizácia

38 — Rozsudky z 10. marca 1992, Montedipe/Komisia, T-14/89, Zb. s. II-1155, bod 265; zo 6. apríla 1995, Tréfilunion/Komisia, T-148/89, Zb. s. II-1063, bod 109, a z 18. septembra 2001, M6 a i./Komisia, T-112/99, Zb. s. II-2459, body 72 až 74.

39 — LEUPOLD, H., WEIDENBACH, G.: c. d., s. 1008, poznámka pod čiarou 28, vrátane ďalších odkazov.

40 — Pozri LEUPOLD, H., WEIDENBACH, G.: c. d., s. 1008, 1009, ktorí kvalifikujú tieto úlohy ako „dynamické a efektívne prerozdeľovanie pomoci“; ODUDU, O.: Art. 81 (3), Discretion and Direct Effect. In: *European Competition Law Review* 2002, s. 20.

41 — Túto úlohu hospodárskej súťaže môžu ohroziť najmä dohody o cenách, o obmedzeniach produkcie [článok 81 ods. 1 písm. a) ES], ako aj o rozdelení trhov [článok 81 ods. 1 písm. c) ES].

42 — Táto úloha hospodárskej súťaže môže byť ovplyvnená najmä dohodami, ktoré obmedzujú investície [článok 81 ods. 1 písm. a) ES].

43 — To, čo LEUPOLD, H., WEIDENBACH, G.: c. d., s. 1008, 1009, kvalifikuje ako „produktívna efektívnosť“; ODUDU, O.: Art. 81 (3), Discretion and Direct Effect. In: c. d., s. 20.

44 — ODUDU, O.: c. d., s. 20.

45 — Pozri článok 2 druhá veta nariadenia č.° 1/2003.

výroby vďaka úsporám z rozsahu, môžu — aj v prípade, ak hrajú v konečnom dôsledku v prospech zlučiteľnosti dohody s článkom 81 ES — prichádzať do úvahy len základe článku 81 ods. 3 ES a nie na základe článku 81 ods. 1 ES. [46]

3. Návrh

59. Z predchádzajúceho vyplýva, že nemožno súhlasiť s reštriktívnym výkladom BIDS. Pojem „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa" nepredpokladá zjavné obmedzenie hospodárskej súťaže. Okrem toho neexistuje taxatívny zoznam obmedzení hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. Právny a hospodársky kontext možno zohľadniť len v rozsahu, v akom môže vyvolávať pochybnosti o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže. Ďalšie prvky, aj keď sa musia posúdiť kladne s ohľadom na spoločný trh, prichádzajú do úvahy len v kontexte článku 81 ods. 3 ES.

46 — Rozsudok z 10. marca 1992, Montedipe/Komisia, už citovaný, bod 265; rozsudok zo 6. apríla 1995, Tréfilunion/Komisia, už citovaný, bod 109, a rozsudok z 18. septembra 2001, M6 a i./Komisia, už citovaný, body 72 až 74.

B — *Majú také dohody, akými sú zmluvy BIDS za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže?*

60. Na úvod je potrebné poznamenať, že článok 81 ods. 1 ES sa uplatňuje na činnosť a výrobky v spracovateľskom priemysle. [47] Ako som už vyššie vysvetlila [48], schéma analýzy na určenie, či dohody, akými sú zmluvy BIDS, majú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže je takáto: je potrebné najskôr preskúmať, či takéto dohody nevyhnutne spôsobujú obmedzenia hospodárskej súťaže alebo či smerujú k obmedzeniu slobody strán samostatne určiť politiku, ktorú zamýšľajú uskutočňovať na trhu (1) a z tohto dôvodu zhoršenie trhových podmienok (2). Následne v rámci celkovej analýzy preskúmam, či obmedzujúce prvky hospodárskej súťaže sú nevyhnutné na dosiahnutie cieľa podporujúceho hospodársku súťaž alebo základného cieľa, na ktorý sa nevzťahuje zásada zákazu podľa článku 81 ods. 1 ES (3).

1. Obmedzenie slobody strán samostatne určiť politiku, ktorú zamýšľajú uskutočňovať na trhu

61. Dohody, akými sú zmluvy BIDS, predstavujú obmedzenie slobody odchádzajúcich alebo zostávajúcich samostatne určiť svoju

47 — Prejudiciálna otázka sa nepochybne týka výkladu pojmu „obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa" podľa článku 81 ods. 1 ES. Dohody, akými sú zmluvy BIDS, však môžu predstavovať obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa v zmysle článku 81 ods. 1 ES len vtedy, ak sa na ne uplatňuje článok 81 ES. Uplatniteľnosť článku 81 ES v prejednávanej veci vyplýva z článku 1 nariadenia Rady č°26 zo 4. apríla 1962, uplatňujúceho určité pravidlá hospodárskej súťaže vo výrobe a obchode s poľnohospodárskymi produktmi (Ú. v. ES 30, s. 993; Mim. vyd. 03/001, s. 6), zmeneného a doplneného nariadením Rady č. 49 z 29. júna 1962 o zmene dátumu nadobudnutia účinnosti niektorých nástrojov týkajúcich sa spoločnej poľnohospodárskej politiky (Ú. v. ES 53, s. 1571; Mim. vyd. 03/001, s. 8), a článku 2 nariadenia č. 26, zmeneného a doplneného nariadením č. 49. Nadobudnutie účinnosti nariadenia Rady č. 1184/2006 z 24. júla 2006 v tomto ohľade nijako nezmenilo právnu situáciu.

48 — Pozri body 40 a 57 týchto návrhov.

politiku na trhu. Je osobitne stanovené, že odchádzajúci sa v zmluve o odchode zaväzujú, že odídu z trhu, dodržia doložku o zákaze konkurencie a dodržia obmedzenia, pokiaľ ide o používanie alebo sprístupnenie podnikov, ktoré sú vyradené z prevádzky. [49] Podľa dohody BIDS, zostávajúci sa musia zaviazať zaplatiť poplatky.

2. Zhoršenie trhových podmienok

62. Je potrebné, aby tieto obmedzenia týkajúce sa požiadavky samostatnosti viedli k zhoršeniu trhových podmienok. V tejto súvislosti je potrebné upozorniť na skutočnosť, že úlohou Súdneho dvora v rámci prejudiciálneho konania nie je v zásade preskúmať skutkové zistenia vnútroštátnych súdov. Neprislúcha mu ďalej preskúmať, či je Supreme Court viazaný zisteniami High Court. Naopak, úlohou Súdneho dvora je vykladať právo Spoločenstva takým spôsobom, aby ho vnútroštátny súd mohol správne uplatňovať. Z tohto dôvodu mu prislúcha určiť, ktoré skutkové okolnosti majú význam pre uplatnenie práva Spoločenstva a ktoré takýto význam nemajú.

63. To, či dohoda zhoršuje trhové podmienky je možné preukázať prostredníctvom porovnania medzi dvomi hypotetickými situáciami. [50]

64. Prvé porovnávacie kritérium („prvá porovnávaná situácia“) spočíva v predstavení si takej situácie, ktorá by bola v prípade neexistencie zmlúv BIDS. Písmená a) až d) prejudiciálnej otázky osobitne umožňujú urobiť si predstavu o tejto otázke. Z písmena c) prejudiciálnej otázky a zo spisu vo veci vyvodzujem, že doposiaľ spracovávatelia ešte neopustili trh vo významnom rozsahu a že v prípade neexistencie dohody BIDS by odchody z trhu nedosiahli, prinajmenšom v krátkodobom horizonte, 25 % výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle.

65. Druhé porovnávacie kritérium (ďalej len „druhá porovnávaná situácia“) spočíva v predstavení si takej situácie, ktorá by bola v prípade uplatnenia zmlúv BIDS. Ide tu o preskúmanie,

49 — To odlišuje zmluvy BIDS od prípadu, v ktorom sa podniky jednostranne rozhodnú odísť z trhu.

50 — Rozsudok z 30. júna 1966, LTM, už citovaný, s. 359.

či zmluvy BIDS smerujú k obmedzeniu hospodárskej súťaže. V tomto druhom prípade je teda potrebné — ako som už [51] vyššie vysvetlila — zamerať sa na účinky, ktoré nevyhnutne vyplývajú z ustanovení, ktoré sú opísané v bodoch 1 až 9 prejudiciálnej otázky, ako aj účinky, ktoré chcú strany dosiahnuť prostredníctvom týchto ustanovení.

66. Na úvod je potrebné konštatovať, že dohoda BIDS je horizontálnou dohodou, to znamená dohodou medzi konkurentmi, ktorí sa na trhu nachádzajú na rovnakej úrovni. Zmluva o odchode sa tiež javí ako horizontálna dohoda medzi spracovávateľom a BIDS, ktorý je zoskupením spracovávateľov.

a) Zníženie výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle o 25 %

67. Cieľom zmlúv BIDS je znížiť, a to prostredníctvom odchodu spracovávateľov z trhu, výrobnú kapacitu v celom spracovateľskom priemysle o 25 %. Odchod spracovávateľov z trhu a stanovený zákaz používať ich spracovateľské podniky sa mi v zásade zdajú spôsobilé obmedziť hospodársku súťaž medzi zostávajúcimi na trhu. [52]

68. Hospodárska súťaž sa výlučne neuplatní v prípade, ak výrobcovia môžu v plnom rozsahu využívať svoje kapacity, ale tiež v prípade, ak majú nadbytočné kapacity. Výrobca znáša fixné náklady za sprístupnenie a údržbu výrobných zariadení. V prípade, ak sú výrobné zariadenia menej využívané, tieto fixné náklady majú významnejší vplyv na výrobné náklady jednotky než v prípade intenzívneho používania, pretože v tomto naposledy uvedenom prípade sa podiel fixných nákladov vo výrobných nákladoch jednotky znižuje (fenomén nazvaný „úspory z rozsahu“). Výrobca má teda v zásade záujem dosiahnuť úspory z rozsahu tým, že použije svoje výrobné zariadenia v maximálnej miere ich kapacity. [53]

69. BIDS to spochybňuje a opiera sa o tieto prvky: obmedzenie celkových kapacít podľa neho nevedie k zníženiu celkovej výroby a ani sa nezvýšia ceny výrobkov spracovávateľov. Tvrdí, že ide o jednotné zníženie výrobnej kapacity celého trhu. Predtým, ako sa budem

51 — Pozri body 40 a 57 týchto návrhov.

52 — Pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 28. februára 2002, Atlantic Container Line a i./Komisia, T-395/94, Zb. s. II-875, bod 56; pozri v tom istom zmysle JÜRGENS, R.: *Strukturkrisenkartelle im deutschen und europäischen Kartellrecht*. Peter Lang, Frankfurt am Main, 2007, s. 95.

53 — O vzťahoch medzi nadbytočnými kapacitami, úsporami z rozsahu a rozšírením hospodárskej súťaže pozri SCHULZ, N.: *Wettbewerbspolitik*. Tübingen 2003, s. 84 až 86.

venovať týmto prvkom, chcela by som opäť upozorniť na skutočnosť, že v tomto štádiu analýzy možno zohľadniť len prvky, ktoré by viedli k pochybnostiam o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže. [54]

70. Po prvé, zdá sa mi, že logicky, v prípade stálej celkovej výroby [55] v zásade existuje väčšia hospodárska súťaž medzi subjektmi na trhu s vysokými nadbytočnými kapacitami než na trhu s malými (alebo žiadnymi) nadbytočnými kapacitami. Na trhu s veľkými nadbytočnými kapacitami je pre priemerného výrobcu ťažšie dosiahnuť rovnakú úroveň používania týchto výrobných zariadení ako na trhu s nízkymi výrobnými kapacitami. Keďže sa úspory z rozsahu znižujú súčasne s koeficientom používania, priemerný výrobca podlieha silnejšiemu konkurenčnému tlaku na trhu s vysokými nadbytočnými kapacitami ako na trhu s nízkymi nadbytočnými kapacitami. Ekonómovia uznávajú vzťah vzájomnej závislosti medzi nadbytočnými kapacitami, úsporami z rozsahu a konkurenčným tlakom. [56]

71. V prejednávanej veci nevidím dôvod, ktorý bráni existencii tejto vzájomnej závislosti. Osobitne skutočnosť, že nadbytočné kapacity sú výsledkom politiky podporujúcej výstavbu a rozšírenie spracovateľských podnikov a vyváženejšieho rozdelenia základného výrobku, ktorý sa má spracovávať, skôr ako zníženia dopytu, sa mi nezdá dôležitá, pokiaľ ide o existenciu tohto vzťahu vzájomnej závislosti. Skutočnosť, že štúdia trhu rovnako konštatovala túto vzájomnú závislosť ma v tomto zmysle utvrdzuje. Skutočnosť, že sa celková výroba neznižuje nemôže teda ako taká vylúčiť existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže. [57]

72. Po druhé skutočnosť, že sa ceny nezvýšia, nemôže podľa môjho názoru navyše vylúčiť obmedzenie hospodárskej súťaže. Ide tu len o to, či dohody, akými sú zmluvy BIDS, majú za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. Existencia obmedzenia hospodárskej súťaže a možné účinky obmedzenia hospodárskej súťaže na ceny sú dve samostatné otázky, pretože ceny môžu byť ovplyvnené množstvom faktorov, pričom nie všetky tieto faktory môžu vylúčiť existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže.

54 — Pozri body 48 až 56 týchto návrhov.

55 — High Court vychádzal z toho, že celková produkcia sa značne nemení.

56 — O vzťahoch medzi nadbytočnými kapacitami, úsporami z rozsahu a rozšírením hospodárskej súťaže pozri SCHULZ, N.: c. d., s. 84 až 86.

57 — Téza BIDS sa okrem toho môže *ad absurdum* vztiahnuť na nasledujúci príklad: predstavme si, že na duopolistickom trhu existujú zvýšené nadbytočné kapacity na strane ponuky a že jeden z dvoch ponúkajúcich zastaví svoju výrobu so súhlasom ďalšieho ponúkajúceho, a to bez toho, aby sa tým spôsobilo zníženie celkovej produkcie; ak vychádzame z tézy BIDS, takáto dohoda nemá za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. V skutočnosti by však takáto zmena štruktúry trhu vo veľkej miere znamenala vylúčene hospodárskej súťaže, pretože zostávajúci ponúkajúci, nachádzajúci sa v situácii monopolu, by bol vystavený len potenciálnej hospodárskej súťaži.

73. Zvyšovania cien sú v prejednávanej veci údajne vylúčené z dôvodu úspor z rozsahu, ktoré sú dosiahnuté vďaka zlepšeniu využívania kapacít a sile zákazníkov spracovávateľov. Je síce možné, že zníženie výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle prípadne prinesie úspory z rozsahu. Tieto úspory z rozsahu však nemôžu vylúčiť existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže v zmysle článku 81 ods. 1 ES avšak, ako úspory, z ktorých majú v prvom rade prospech priamo spracovávatelia, sa môžu zohľadniť na základe článku 81 ods. 3 ES. [58] Vyjednávacia sila zákazníkov spracovávateľov, aj v prípade ak by bránila zvýšeniu cien, nemôže viesť ani k pochybnostiam o existencii obmedzenia hospodárskej súťaže a musí sa teda zohľadniť na základe článku 81 ods. 3 ES. [59]

74. Situáciu v prejednávanej veci nemožno porovnávať ani so skutkovým stavom v rozsudku GlaxoSmithKline Services/Komisia. [60] V tejto veci — ktorá sa okrem iného týka vertikálnej cenovej regulácie — ceny uplatňované pri konečných spotrebiteľoch boli vo veľkej miere určené právnymi predpismi, a teda sa na ne vo veľkej časti nevzťahujú účinky ponuky a dopytu. [61] V takomto prípade tu môžu existovať pochybnosti, pokiaľ ide o to, či vertikálna cenová regulácia môže obmedziť hospodársku súťaž v zmysle článku 81 ods. 1 ES. [62] Táto vec však nie je porovnateľná, pretože neexistujú právne predpisy, ktoré by mohli zabrániť tomu, aby úspory vyplývajúce z hospodárskej súťaže medzi zostávajúcimi boli prenesené na spotrebiteľov.

75. Okrem toho skutočnosť, že sa ceny nezvýšia, nevylučuje akúkoľvek možnosť účinnej hospodárskej súťaže. Naopak, na trhu s vysokými nadbytočnými kapacitami a stálou celkovou výrobou je zníženie cien klasickým konkurenčným opatrením. Umožňuje výrobcovi zoskupiť významnú časť dopytu o jeho výrobkoch a zvýšiť tak jeho koeficient využívania kapacít, a dosiahnuť úspory z rozsahu. [63] V dôsledku toho skutočnosť, že sa ceny nezvýšia, nemôže ako taká vylúčiť existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže.

58 — Pozri body 53 až 56 týchto návrhov; BELLAMY & CHILD: c. d., bod 3.029; ODUDU, O.: c. d., s. 19; LEUPOLD, H., WEIDENBACH, G.: c. d., s. 1008 a 1009.

59 — O vyjednávanej schopnosti zákazníkov pozri rozsudok z 8. júla 1999, Montecatini/Komisia, už citovaný, body 114 až 128. Podľa bodu 116 tohto rozsudku žalobkyňa najmä tvrdila, že Súd prvého stupňa nezohľadnil vyššiu zmluvnú silu spotrebiteľov. V bode 127 toho istého rozsudku Súd prvého stupňa konštatoval, že takéto okolnosti môžu mať význam len v prípade, ak hospodársky kontext vylučuje akúkoľvek možnosť účinnej hospodárskej súťaže.

60 — Už citovaný.

61 — Tamže, body 114 až 134.

62 — V takomto prípade je potrebné presne preskúmať, či úloha hospodárskej súťaže, ktorá spočíva v optimálnom uspokojení spotrebiteľa tým, že sa mu dodá výrobok za čo najnižšiu cenu (čo sa týka tejto otázky pozri bod 50 týchto návrhov), je narušená.

63 — SCHULZ, N.: c. d., s. 84 až 86.

76. Po tretie nie je jasné, ako skutočnosť, že ide o „jednorazové“ zníženie celkovej kapacity by mohla vylúčiť obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom zníženia celkových kapacít. Okrem toho sa uvádza, že účinky zmlúv o odchode a dohody BIDS nie sú dočasné. Doložka o zákaze konkurencie je tak pre odchádzajúcich platná dva roky a obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia sú platné päť rokov.

77. Na záver nemôžem rozoznať ani z okolností, ktoré uviedol BIDS, ani z iných okolností veci samej dôvod pochybovať o vzťahu medzi na jednej strane znížením celkovej výrobnej kapacity v spracovateľskom priemysle o 25 %, vyplývajúcim z odchodu niektorých spracovávateľov, a na druhej strane obmedzením hospodárskej súťaže. Dohoda v skutočnosti spočíva v „odkúpení“ hospodárskej súťaže. Pokiaľ ide o zníženie celkovej kapacity o 25 %, nemám žiadnu vážnu pochybnosť, pokiaľ ide o citeľný účinok takéhoto opatrenia na hospodársku súťaž. Po zohľadnení celkovej analýzy, ktorú vykonám v časti 3, z toho vyvodzujem, že sa zdá, že zníženie výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle o 25 % smeruje k citeľnému obmedzeniu hospodárskej súťaže. [64]

b) Odchody z trhu

78. Ako som už uviedla vyššie [65], z bodu c) prejudiciálnej otázky a zo spisu vo veci vyplýva, že doposiaľ spracovávatelia ešte neopustili trh vo významnom rozsahu a že v prípade neexistencie dohody BIDS by odchody z trhu nedosiahli, a to prinajmenšom v krátkodobom horizonte, 25 % výrobnej kapacity v celom spracovateľskom priemysle.

79. Pre úplnosť si teraz budem dodatočne klásť otázku, pokiaľ ide o to, či by bolo potrebné konštatovať obmedzenie hospodárskej súťaže v prípade, ak sa v prvej porovnávanej situácii (v prípade neexistencie takých dohôd, ako sú zmluvy BIDS) objaví fenomén odchodov z trhu v porovnateľnom rozsahu, ktorý by však bol následkom pôsobenia trhového mechanizmu.

80. Podľa článku 81 ods. 1 ES, akékoľvek obmedzenie požiadavky samostatnosti je zakázané v prípade, ak vytvára podmienky

64 — Pozri v tomto zmysle, JÜRGENS, R.: c. d., s. 95.

65 — Pozri bod 62 týchto návrhov.

hospodárskej súťaže, ktoré nezodpovedajú bežným podmienkam predmetného trhu, a to vzhľadom na povahu výrobkov alebo poskytnutých služieb, veľkosť a počet podnikov a objem uvedeného trhu. [66]

81. V prvej porovnávanej situácii (v prípade neexistencie zmlúv BIDS), selektívna úloha hospodárskej súťaže by v zásade viedla k tomu, že by na trhu zostali najvýkonnejší spracovávatelia, alebo tí spracovávatelia, ktorí lepšie splnia požiadavky svojich zákazníkov a v konečnom dôsledku spotrebiteľov. Ak sa v druhej porovnávanej situácii (v prípade existencie zmlúv BIDS) výber zostávajúcich neuskutoční prostredníctvom trhových mechanizmov, ale prostredníctvom dohody medzi spracovávateľmi, selektívna úloha hospodárskej súťaže je narušená. Tento záver je osobitne potvrdený skutočnosťou, že dohoda BIDS nestanovuje, že spracovávateľ môže vyradiť z prevádzky len niektoré svoje podniky. Dohoda BIDS teda spracovávateľovi neumožňuje vyradiť z prevádzky svoje spracovateľské podniky, ktoré nie sú ziskové a udržať sa na trhu podnikmi, ktoré sú ziskové.

82. Zdá sa mi, po zohľadnení celkovej analýzy, ktorú vykonám v časti 3, že toto ohrozenie selektívnej úlohy hospodárskej súťaže smeruje k obmedzeniu hospodárskej súťaže. [67]

c) Platenie poplatkov

83. Najskôr je potrebné konštatovať, že platenie poplatkov bráni zostávajúcim, aby slobodne nakladali so zodpovedajúcimi sumami a zvyšuje ich náklady na spracovávanie. Z dôvodu tohto zvýšenia nákladov na spracovávanie, zostávajúci rýchlejšie dosahujú stratu. Obmedzenie hospodárskej súťaže, ktoré z toho môže vyplývať v prípade, ak by zaplatené poplatky mali citeľné následky na správanie zostávajúcich na trhu. [68] V dôsledku toho vnútroštátnemu súdu prislúcha preskúmať, či poplatky, a to bez ohľadu na ich výšku, môžu mať citeľné následky na správanie zostávajúcich na trhu.

84. Okrem toho zvýšenie sumy poplatku nad tradičnú úroveň porážky môže viesť k obmedzeniu hospodárskej súťaže medzi zostávajúcimi. BIDS prezentoval poplatok len ako „cenu“, ktorá sa má zaplatiť za prevzatie podielov na trhu, ktoré mali odchádzajúci, zostávajúcimi. Zostávajúci by mali ešte bojovať o to, aby ich získali, pričom každý z nich znáša náklady vo výške 11 eur. Z tohto dôvodu nie je hospodárska súťaž medzi zostávajúcimi obmedzená.

66 — Rozsudok z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný, body 116 a 117.

67 — V tomto zmysle rovnako JÜRGENS, R.: c. d, s. 95.

68 — Rozsudok z 12. septembra 2000, Pavlov a i., C-180/98 až C-184/98, Zb. s. I-6451, body 90 až 97.

85. Postačuje tu uviesť, že takáto úprava nevyhnutne vedie k ochrane zostávajúcich, pokiaľ ide o ich obvyklý podiel na trhu. Zostávajúci, ktorý už dosiahol svoju tradičnú úroveň porážky (spracovávateľ s vyšším výnosom) a je v konkurenčnom postavení so zostávajúcim, ktorý ešte nedosiahol svoju tradičnú úroveň porážky (spracovávateľ s nižším výnosom) je postihnutý sankciou vo výške 9 eur vo vzťahu k tomuto naposledy uvedenému zostávajúcemu, pokiaľ teno nedosiahne svoju tradičnú úroveň porážky. V dôsledku toho má odstupňovanie poplatkov tendenciu chrániť každého zostávajúceho v rámci svojej tradičnej úrovne porážky. Zostávajúci však nie sú v konkurenčnom postavení len vtedy, pokiaľ ide o získanie uvoľnených podielov na trhu odchádzajúcimi, ale tiež v rámci tradičných úrovní porážky. Odstupňovanie poplatkov teda predstavuje doplnkové obmedzenie hospodárskej súťaže, pokiaľ ide o tradičnú úroveň porážky. Ak spracovávateľ môže na základe trhových podmienok predpokladať, že celková výroba bude v budúcnosti stagnovať alebo sa zníži [69], môže okrem toho presne stanoviť, od ktorého okamihu prekročí svoju tradičnú úroveň porážky.

86. Z už citovaných dôvodov je irelevantné [70], že poplatky nespôsobujú ani zníženie celkovej produkcie, ani zvýšenie cien. Skutočnosť, že poplatky sú v zásade obmedzené na rok, nemôže vo všeobecnosti ani vylúčiť možnosť konštatovať obmedzenie hospodárskej súťaže. Takéto okolnosti možno prípadne zohľadniť na základe článku 81 ods. 3 ES.

d) Ustanovenia týkajúce sa používania a sprístupnenia

87. Ustanovenia týkajúce sa používania a sprístupnenia sú v rozsahu, v akom je ich cieľom zabrániť, aby odchádzajúci opätovne vstupovali na trh, opatrením, ktoré zabezpečuje účinnosť, a teda posilňuje účinky odchodov z trhu. V tejto súvislosti odkazujem na moje predchádzajúce úvahy. [71]

88. Okrem toho obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia môžu tiež odradiť od potenciálnej hospodárskej súťaže tretie osoby, ktoré nie sú členmi BIDS. Ak sa

69 — Ide o zistenie, ku ktorému došiel High Court.
70 — Pozri body 68 až 73 týchto návrhov.
71 — Pozri body 65 až 75 týchto návrhov.

preukáže, že výstavba nových spracovateľských podnikov nie je za súčasných trhových podmienok z ekonomického hľadiska primeraná [72], obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia, ktoré sú stanovené v zmluvách BIDS, v zásade môžu, zdá sa, obmedziť potenciálnu hospodársku súťaž pochádzajúcu od tretích osôb.

89. Potenciálnu hospodársku súťaž však chráni aj článok 81 ods. 1 ES. [73] Keďže je preukázané, že noví konkurenti mohli v minulosti úspešne preniknúť na trh, nezdá sa čisto hypotetické, že by k tomu mohlo dôjsť v budúcnosti. [74] V dôsledku toho sa možno dôvodne domnievať, že ustanovenia týkajúce sa používania a sprístupnenia obmedzujú prístup potenciálnych konkurentov na trh.

90. Otázka, či tretie osoby, ktoré sú potenciálnymi konkurentmi, majú ďalšie možnosti ako vstúpiť na trh, môže podľa môjho názoru hrať úlohu len na úrovni posúdenia citeľného následku obmedzenia hospodárskej súťaže. Keďže približne 25 % celkových výrobných kapacít musí podliehať zákazu používania a sprístupnenia, zdá sa veľmi pravdepodobné, že obmedzenie hospodárskej súťaže má citeľný následok.

91. Vnútroštátnemu súdu teda prislúcha preskúmať, či existujú potenciálni konkurenti, ktorí môžu vstúpiť na trh, a či títo konkurenti by mohli mať záujem použiť na tento účel spracovateľské podniky odchádzajúcich.

92. Následne, zostávajúci nemôžu používať podniky vyradené z prevádzky pre rozvoj svojej kapacity. Tento zákaz tiež predstavuje obmedzenie hospodárskej súťaže, najmä ak výstavba nových spracovateľských podnikov nie je za súčasných trhových podmienok z ekonomického hľadiska primeraná. [75]

93. Z týchto predchádzajúcich citovaných dôvodov [76] je irelevantné, že ustanovenia týkajúce sa používania a sprístupnenia nespôsobujú ani zníženie celkovej produkcie, ani zvýšenie cien.

72 — Ide o zistenie, ku ktorému došiel High Court.

73 — Rozsudok z 28. februára 1991, Delimitis, C-234/89, Zb. s. I-935, bod 21.

74 — High Court upozornil na vstup Exel Meats Limited na trh.

75 — Ide o zistenie, ku ktorému došiel High Court.

76 — Pozri body 68 až 73 týchto návrhov.

e) Návrh

94. V dôsledku toho, pod podmienkou, že sa zohľadní cieľ zmlúv BIDS, ktorý podporuje hospodársku súťaž, alebo hlavného cieľa, ktorý neuvádza žiadnu námietku z hľadiska hospodárskej súťaže, predbežne vyvodzujem záver, že prinajmenšom tieto tri prvky dohody, a to plánované 25 % zníženie celkovej výrobnej kapacity v spracovateľskom priemysle vyplývajúce z odchodu niektorých spracovávateľov, odstupňovanie poplatkov a obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia, nevyhnutne spôsobujú obmedzenie hospodárskej súťaže.

95. Pre úplnosť chcem v tejto súvislosti upozorniť na skutočnosť, že BIDS nekonal pod štátnym nátlakom. [77] Okolnosť, že štúdia trhu bola financovaná írskou vládou a že Beef Task Force žiadal spracovateľský priemysel vykonať túto štúdiu trhu, nemožno považovať za štátny nátlak.

3. Zohľadnenie cieľov, ktoré sledujú zmluvy BIDS

96. BIDS tvrdí, že zmluvy BIDS majú za cieľ obmedzenie nadbytočných kapacít a dosiahnutie úspor z rozsahu. Tvrdí, že systém poplatkov a obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia sú osobitne odôvodnené vzhľadom na tento legitímny cieľ.

97. Po prvé tu chcem pripomenúť, že toto preskúmanie sa výlučne týka toho, či dohoda má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže. Preskúmanie podľa článku 81 ods. 1 ES sa netýka toho, či obmedzenie hospodárskej súťaže je zjavné alebo sporné v takom rozsahu, že ho možno porovnávať s typickým kartelom.

98. Po druhé je potrebné zastávať názor, že podľa ustálenej judikatúry okolnosť, že sektor postihuje štrukturálna alebo konjunkturálna kríza, nie je prekážkou uplatnenia článku 81 ods. 1 ES. [78]

77 — V zásade je potrebné preskúmať túto skutočnosť len vtedy, ak sa jej dovoláva dotknutý podnik, pozri rozsudok z 8. júla 1999, Montecatini/Komisia, už citovaný, bod 28.

78 — Rozsudky z 13. decembra 2006, FNCBV/Komisia, T-217/03 a T-245/03, Zb. s. II-4987, bod 90, a z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb. s. II-931, bod 740.

99. Po tretie podľa judikatúry Súdneho dvora skutočnosť, že dohoda sleduje legitímny cieľ, v zásade nevylučuje existenciu obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. [79]

100. Podľa vyššie citovanej judikatúry Súdneho dvora [80] je tomu inak len v prípade, ak dohoda sleduje cieľ, ktorý buď podporuje hospodársku súťaž, alebo je voči hospodárskej súťaži neutrálny. Žiadna z týchto podmienok nie je v prejednávanej veci splnená, a cieľ, ktorým je zvýšiť ziskovosť v celom spracovateľskom priemysle prostredníctvom zníženia nadbytočných kapacít o 25 %, nevyhnutne vedie k obmedzeniu hospodárskej súťaže. [81]

101. Po štvrté cieľom BIDS je získať výhody z hľadiska výroby, prostredníctvom úspor z rozsahu. Z článku 81 ods. 1 ES v spojení s článkom 81 ods. 3 ES vyplýva, že takýto cieľ možno zohľadniť len na základe článku 81 ods. 3 ES. [82]

79 — Rozsudok z 8. novembra 1983, IAZ International Belgium a i./Komisia, už citovaný, body 22 až 25.
80 — Pozri body 50 až 53 týchto návrhov.
81 — Pozri body 65 až 75 týchto návrhov.
82 — Pozri body 53 až 55 týchto návrhov.

4. Návrh

102. Na záver je potrebné poznamenať, že taká dohoda, akou sú zmluvy BIDS, má za cieľ obmedzenie hospodárskej súťaže.

C — Konečné posúdenie prvkov takej dohody, akými sú zmluvy BIDS

103. Teraz uvediem, akým spôsobom je potrebné posúdiť jednotlivé prvky takých dohôd, akými sú zmluvy BIDS, a to vzhľadom na prípad, ktorý je uvedený v článku 81 ods. 1 písm. b) ES a na všeobecné ustanovenie článku 81 ods. 1 ES.

104. Je pravda, že mám určité výhrady, pokiaľ ide o prehnanú kategorizáciu obmedzení hospodárskej súťaže. Obsah dohody sa musí vždy preskúmať pri zohľadnení jej právneho a hospodárskeho kontextu. Táto vec podľa môjho názoru ukazuje, že prístup spočívajúci v porovnaní dohody s typickými príkladmi závažných porušení hospodárskej súťaže nie je vždy relevantný a že sa môže vyhnúť otázke, či existuje obmedzenie hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa. Navyše, keďže

prípady uvedené v článku 81 ods. 1 písm. a) až písm. e) ES predstavujú neúplný zoznam príkladov, takáto kategorizácia nie je okrem toho absolútne nevyhnutná. V skutočnosti postačuje preskúmať z právneho hľadiska, či prvky tvoriace všeobecné ustanovenie sú v prejednávanej veci splnené.

105. Pre podniky a ich právnych poradcov však môže byť dôležité zoskupovanie do kategórií, osobitne v kontexte teraz platného systému vlastného hodnotenia. V dôsledku toho Súdnemu dvoru navrhujem, aby zaradil vyššie uvedené obmedzenia hospodárskej súťaže prostredníctvom cieľa do týchto kategórií:

106. Zníženie celkovej kapacity je samo osebe obmedzením hospodárskej súťaže, na ktorú sa vzťahuje všeobecné ustanovenie článku 81 ods. 1 ES. Otázka, či ho okrem toho možno kvalifikovať ako obmedzenie výroby v zmysle článku 81 ods. 1 písm. b) ES [83], tu môže zostať otvorená. V rozsahu, v akom — ako v prejednávanej veci — sa obmedzenie celkovej kapacity dosiahne prostredníctvom odchodu jednotlivých spracovávateľov z trhu, to znamená prostredníctvom ukončenia ich výroby, existuje rovnako obmedzenie výroby v zmysle článku 81 ods. 1 písm. b) ES. Viacero faktorov, zdá sa, poukazuje na to, že táto podmienka sa nevyhnutne výlučne netýka obmedzenia celkovej výroby, ale že rovnako môže ísť o obmedzenie výroby jediného subjektu na trhu: po prvé spôsob, ktorý je vyvodený zo znenia článku 81 ods. 1 písm. b) ES; po druhé porovnanie s inými predpokladanými prípadmi; po tretie účel ustanovenia. Cieľ ochrany podľa článku 81 ods. 1 ES, ktorým je chrániť hospodársku súťaž, pokiaľ ide o jej úlohu optimálnym spôsobom uspokojiť potreby spotrebiteľom tým, že sa im dodá výrobok za najnižšiu možnú cenu, mi totiž pripadá, že sa uskutoční, pokiaľ subjekt na trhu obmedzí alebo úplne zastaví svoju výrobu.

107. Odstupňovanie poplatkov môže zostávajúceho odradiť od rozšírenia svojho podielu na trhu na úkor obvyklého podielu na trhu iného zostávajúceho. V dôsledku toho pre neho tiež predstavuje obmedzenie výroby.

108. Obmedzenia týkajúce sa používania a sprístupnenia rovnako môžu obmedziť zvýšenie výroby, čo by spracovávateľ mohol dosiahnuť zvýšením svojej kapacity, a v dôsledku toho sa musia tiež kvalifikovať ako obmedzenie výroby.

83 — V tejto súvislosti pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 28. februára 2002, Atlantic Container Line a i./Komisia, už citovaný, bod 56.

VII — Návrh

109. Vzhľadom na predchádzajúce navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Supreme Court, odpovedal takto:

Cieľom dohody s obsahom a za podmienok, ktoré sú opísané v prejudiciálnej otázke, je obmedzenie hospodárskej súťaže, a teda takáto dohoda nie je zlučiteľná s článkom 81 ods. 1 ES, pokiaľ sú splnené ostatné podmienky tohto ustanovenia.